MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Lähiruokahylly kertoo siitä, että kauppa haluaa olla tukemassa oman alueensa työllisyyttä ja yrittäjyyttä. **HEIDI NIKUNEN ETELÄ-SUOMEN SANOMISSA**

Kaasu on nyt kovassa kurssissa

Maailman energiapolitiikka on lähes samanlaisessa myllerryksessä kuin taloudetkin. Jako perinteisiin energiantuojamaihin ja kuluttajamaihin on murenemassa ainakin tilapäisesti. Muutos heijastuu talouden lisäksi kansainväliseen politiikkaan.

Muutoksen syynä on teknologian kehitys, joka tekee mahdolliseksi liuskekaasun hyödyntämisen. Tämän seurauksena esimerkiksi Yhdysvalloista on tulossa energiaomavarainen. Liuskekaasu on jo vähentänyt kivihiilen käyttöä Yhdysvalloissa, ja lisännyt sen tarjontaa muualle. Samalla kivihiilen hinta on pudonnut.

Kivihiilen halpeneminen yhdistettynä Suomen energia- ja ympäristöpolitiikkaan on johtanut siihen, että viime talvena kivihiilen käyttö lisääntyi suomalaisissa voimaloissa reippaasti.

Liuskekaasua löytyy myös Euroopasta, mutta odotukset sen suhteen ovat paljon varovaisempia kuin Yhdysvalloissa. Saksalainen energia-alan asiantuntija Werner Zittel ennakoi, että Yhdysvaltojenkin liuskekaasubuumi päättyy lyhyeen porausten kallistuessa (Talouselämä 16.5.).

Kaasu on kuitenkin kovassa kurssissa myös Euroopassa. Euroopan komissio pohtii parhaillaan sijoitetaanko nesteytetyn maakaasun (lng) suurterminaali Suomeen vai Viron Paldiskiin.

Jos terminaali päätetään rakentaa Viroon, ei suomalainen kaasuyhtiö Gasum lähde hankkeeseen mukaan. Sen sijaan Gasum aikoo rakentaa hieman pienemmän, vain Suomea palvelevan lng-terminaalin joko Inkooseen tai Porvooseen.

Jos terminaali rakennetaan Inkooseen, vaikuttaa se Fortumin päätöksiin Inkoon voimalaitoksen tulevaisuudesta. Vanhat hiilivoimalaitokset tullaan todennäköisesti joka tapauksessa sulkemaan lopullisesti. (MT 7.6.)

Suomen valtio on aktiivisesti mukana maakaasuhankkeissa. Saksalaisen Eonin omistamien Gasumin osakkeiden ostamiseen on varattu 110 miljoonaa euroa ja nesteytetyn maakaasun terminaalien investointitukeen 100 miljoonaa euroa. Jos kauppa toteutuu omistaa valtio Gasumista 44, Fortum 31 ja venäläinen Gazprom 25 prosenttia.

On selvä, että energiapaletti pitää olla mahdollisimman monipuolinen, ettei riippuvuus yhdestä energiatoimittajasta kasva liian suureksi. Myös Itämerelle päätetty rikkidirektiivi pakottaa laivoja siirtymään esimerkiksi juuri nesteytetyn maakaasun käyttämiseen. Kaikesta huolimatta kyseinen kaasu on tuontienergiaa, joka osaltaan heikentää vaihtotasetta.

GASUM OY

Rikkidirektiivi pakottaa laivat ottamaan käyttöön nesteytetyn maakaasun polttoaineena.

Elinkeinoministeri Jan Vapaavuori (kok.) korostaa tuoreessa Ytimekäs-lehdessä, että energiapolitiikka on keskeinen tekijä vaihtotaseen oikaisussa. Hänen mielestään korvaamalla tuontienergiaa kotimaisella tuotannolla luodaan myös kotimaista työtä ja hyvinvointia.

Edellinen elinkeinoministeri Jyri Häkämies (kok.) esitteli vuosi sitten puhtaan energian ohjelman. Sen mukaan pitäisi muun muassa korvata kivihiili voimalakäytössä biovoimalla ja vähentää maakaasun käyttöä kymmenyksellä. Viime talven kokemukset ja valtion vahva panostus nesteytettyyn maakaasuun eivät suoranaisesti tue edellä mainittuja tavoitteita.

Suomessa on jo käytössä laitoksia, jotka pystyvät kotimaisella teknologialla suuressa mittakaavassa kaasuttamaan puuta. Keväällä otettiin käyttöön Metsä Groupin Joutsenon sellutehtaalla käyttöön kaasutuslaitos, jonka puun kuoresta tuottamalla ”puukaasulla” korvataan maakaasu. Maailman suurin biomassan kaasutuslaitos käynnistyi Vaasassa viime syksynä. Puusta pystytään valmistamaan myös bioöljyä ja biohiiltä.

Erilaiset energiatrendit maailmalla tulevat ja menevät. Varmin tapa turvata energiahuolto on panostaa pitkäjänteisesti kotimaiseen, uusiutuviin energialähteisiin perustuvaan tuotantoon. Siihen meillä on riittävästi sekä osaamista sekä raaka-aineita.

> **Energiapolitiikka on keskeinen tekijä vaihtotaseen oikaisussa.**

Näyttää vaisulta

Suomen Pankin eiliset tiedot eivät ilahduta ketään. Pankki ennustaa taantuman jatkuvan pitkälle ensi vuoteen ja senkin jälkeen on kasvu enemmän kuin uskon varassa.

Valtion velkaantuminen jatkuu ja velkasuhde voi nousta suuren laman lukemiin. Tämä merkitsee sitä, että julkinen velka ylittää 60 prosentin rajan. Samaan aikaan työttömyys jatkaa kasvuaan, mikä edelleen vähentää kulutusta ja investointeja ja lisää paineita julkiseen talouteen.

Suomi ei siis ole selviämässä lamasta kuin koira veräjästä. Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen hoputtaakin hallitusta ja etujärjestöjä sopimaan pitkästä työrauhasta, jotta talouden tervehtyminen pääsisi käyntiin.

Pankin mukaan suomalaiseen talouteen on kohdistunut tuplapaine. Toisaalta vienti on kärsinyt teollisuuden rakennemuutoksesta, toisaalta finanssikriisin aiheuttamasta taantumasta.

Suuren laman tekijät 1990-luvulla olivat markan yliarvostus ja itäviennin romahtaminen. Nyt syyt ovat erilaiset, mutta tilanne on lähes yhtä hankala.

Pankki on oikeassa varoittaessaan nuorisotyöttömyyden vaaroista yhteiskunnalle. Euroopassa on syntymässä menetetty sukupolvi, joka ei koskaan ole ollut oikeissa töissä.

Suomi on vielä matkan päässä Kreikasta ja Espanjasta, joissa nuorisotyöttömyys on jo yli 50 prosenttia, mutta vaaran merkit ovat näkyvissä meilläkin. Kun nuorista jo joka viides on työtön, on hälytyskellojen aika soida.

Suomessa tarvitaan nyt politiikkaa politikoinnin asemasta. Maa tarvitsee vakautusohjelman.

Työllisyyden parantaminen, investointien käynnistäminen ja velkaantumisen pysäyttäminen ei ole helppo tehtävä. Se on kuitenkin mahdollista, jos yhteistä tahtoa on.

VIERASYLIÖ

Biopankkilaki on mahdollinen arkaluonteisen tiedon vuotolähde

Yhteiskunnassa on monia perustuslailla kansalaisille turvattuja oikeuksia. Eräs näistä on jokaiselle kuuluva oikeus päättää omien terveystietojensa suojaamisesta.

Kansallisomaisuudeksi kasvanut tieto kansalaisten terveystiedoista on jopa maailmanlaajuisesti ainutlaatuinen. Suomessa on kerätty ihmisistä tietoja muun muassa sairauskertomuksiin ja verinäytteisiin.

Suomen kansa on perimältään harvinaisen yhtenäinen, mikä antaa mahdollisuuden edullisiin lääkekehityksiin. On ymmärrettävää, että alan teollisuus haluaa päästä kiinni tähän tietomassaan, jossa on jo nyt yli 200 000 suomalaisesta tietoja melkein kolme miljoonaa.

Lääketeollisuuden markkinointiväline

Lähtien siitä, että jokaisen ihmisen tiedot on yksilöllisesti suojattu intimiteetti- ja tietoturvan taakse, tarvitaan ainakin muodollisesti jokin syy murtaa tämä este.

Sellainen on nyt saatu uuden biopankkilain avulla. Sitä perustellaan tarpeella käyttää terveydenhoidon parantamiseen jo koottujen näytteiden tietoja. Sen varsinainen tarkoitus on kuitenkin lääketeollisuuden markkinointitavoitteet, jotka on verhoiltu tutkimuksen ja lääkkeiden kehittämisen nimiin.

On huonoa lainsäädäntöä säätää sellaisia lakeja, jotka jo sinänsä antavat välineet murtaa yhteiskunnassa olevia suojamuureja.

Murtaminen pyritään takaamaan myös pitämällä lain valvonta vähäisenä, mikä voidaan saavuttaa valvontaviranomaisten voimavarojen eli henkilöiden määrän pitämisellä liian pienenä.

Valvontaa vaativan lain säätäminen ei ole vastuullisuutta, mikäli lain toimeenpanolla käytännössä mahdollistetaan lainvastaista, jopa rikollista toimintaa. Näin näyttää käyvän biopankkiasiassa.

Kuka omistaa bionäytteen?

Tarkoituksensa mukaisesti bionäytteiden tulisi edistää suomalaista terveydenhuoltoa tutkimuksin ja tuotekehityksin. Tässä tarkoituksessa on perusteltua, että suomalaiset antavat tietoja kotimaiselle biopankille, joka näin saisi samalla arkaluonteiset terveystiedot käyttöönsä.

Sen sijaan samanlainen tietosuoja ei vallitse ulkomailla ja sinne luovutetuissa suomalaisten tiedoissa. Biopankin tulisi voida tämän takia perustaa vain suomalainen, virallisen valvonnan alainen taho.

> **Ihminen omistaa kehonsa ja sen myötä kehon osat sekä niitä koskevat tiedot.**

Biopankki ei olisi mitään ilman tallettajia. On hämmentävää todeta, että jopa eduskunnan sote-valiokunta katsoo bionäytteen omistuksen siirtyneen pankille luovutushetkellä.

Missä muussa pankissa pääoma siirtyy tallettajalta pankin omaisuudeksi? Ihminen omistaa kehonsa ja sen myötä kehon osat sekä niitä koskevat tiedot. Tästä seuraa oikeus tietoturvaan ja oikeus määrätä tiedon käytöstä.

Sähköinen tieto siirtyy helposti

Lain perusteella jokainen voi kieltää tiedon käytön ja rekisteröinnin. Sen voi myös tapauskohtaisesti sallia biopankkilain mukaisesti. On makuasia kutsutaanko tätä luvan tai suostumuksen antamiseksi.

Tietovuodon kannalta on muistettava, että sähköiseen rekisteriin kerran annettu arkaluonteinen tieto on nykyisin helposti siirtyvää.

Tieto voi kulkea vääriin käsiin jo biopankissa. Tulevaisuudessa ilmeisesti yleisempi tapa on vuodattaa tiedot ulkomaiselle yritykselle tai sen bulvaanille Suomessa. Nykypäivänä sähköinen tiedonvälitys siirtää salatun tiedon sekunnissa ulkomaille, jossa Suomen biotekniikkalain tietosuojamenettelyt eivät ole voimassa.

Lain säätäminen vain Suomea koskemaan ei ole tätä päivää. Tulisi ennakoida yhteiskunnan turvajärjestelmien väärinkäyttö ainakin silloin, kun sillä on saavutettavissa suuria taloudellisia etuja.

Tuskin esimerkiksi hollantilainen kadunmies on kiinnostunut yksittäisen suomalaisen työntekijän terveydestä, mutta sen sijaan kylläkin sveitsiläinen lääketehdas Suomen kansan dna-näytteistä.

Rangaistusäännöt ovat tehottomia

Biopankkilaista on tehty valvonnan kannalta väljä. Kun saman aikaan muiden tehtävien määrä keskeisellä lain valvontaviranomaisella Valviralla on lisääntynyt ja tuottavuusohjelman takia voimavarojen kehitys pysäytetty, ei biopankkiasioiden käsittelyyn voida saada riittävää henkilöstöä.

Lainvastaiset toimet jäävät huomaamatta tai vähäiset rankaisematta.

Biopankkilaissa olevat rangaistussäännökset ovat tehottomia, eivätkä muodosta uhkaa jättää lain vastainen tahallinen teko tekemättä.

Tietovuodon aiheuttajan kannattaa toimia etenkin, kun vuodosta koituu tiedon vastaanottajalle suuri taloudellinen hyöty. Kiinnijoutunut voi jopa päästä vastaanottajan palkkalistoille tai muutoin korvausta nauttimaan.

Bionäytteitä tulee voida hyödyntää suomalaisen terveydenhoidon edistämiseksi. Samalla tulee voida taata kansalaisen tietoturva ja suvereeni näytteen omistusoikeus. Biopankkilaissa tämä tasapaino ei toteudu.

Erityisesti biopankin perustaminen ja ulkomainen osuus tulisi harkita uudelleen.

OLLI PAASIVIRTA
Kirjoittaja on ympäristönsuojeluneuvos Kauniaisista.

LEHTIKATSAUS

Tarkkuutta susiarvioihin

Viranomaisten pitää **Itä-Savon** mielestä olla tarkkana puheissaan. *”Suomen Riistakeskuksen edustaja pamautti Kuopiossa, että Suomessa tapetaan 50 sutta vuodessa luvatta. Hän sai tukea arviolleen Luontoliiton susiryhmältä.*

Arvio salametsästyksen määristä pohjautuu susikannan romahtamiseen.

Suomessa pitäisi kuulemma olla jopa 700 sutta, koska metsästyslupia ei ole myönnetty. Riista- ja kalatalouden viimeisin arvio on 120–135 sutta.

Viime talvi oli kuulemma susien lahtaamisessa ennätyksellinen.

Silti vain muutama yksittäistapaus salakaadoista on edennyt poliisin tutkintaan.

Loput ovat puhtaasti arvailujen varassa.

Riistakeskus on valtiollinen hallintovirasto, joka määrää mitä ja minkä verran Suomessa metsästetään ja kalastetaan.

Sen toiminnan tulisi siksi olla vain faktoihin perustuvaa, vedenpitävää ja luotettavaa.

Nyt annettu salametsästysarvio voi olla oikeansuuntainen, mutta sen takana on arvauksia, ei faktaa.”

Isoveli valvoo

Uutinen Yhdysvaltojen suorittamasta urkinnasta on **Kalevan** mukaan muistutus siitä, että suurvalloilla on omat sääntönsä. *”Kiina urkkii ja rajoittaa omien kansalaistensa nettiliikennettä, ja Venäjän viranomaisilla on tarvittavat välineet haitallisena pitämiensä nettisivujen nopeaan sulkemiseen. Entä Yhdysvalloissa? Muutaman päivän takaisen paljastuksen mukaan sen turvallisuusviranomaiset harjoittavat suurten nettiyhtiöiden kuten Facebookin, Googlen ja Yahoon palvelinten kautta laajaa nettivakoilua.*

Uutinen tarkentui parissa päivässä niin, että vakoilu ei ehkä tapahdukaan nettiyhtiöiden myötävaikutuksella vaan niiden tietämättä.”

”Hiukan lieventyneessä muodossakin uutinen toimii tarpeellisena muistutuksena siitä, että suurvalloilla on tietoverkoissa omat sääntönsä. Kuka vakoilee omia kansalaisiaan, kuka muiden maiden ihmisiä. Jos perusteena ei ole poliittiselle vallalle vaarallisten pyrkimysten torjunta niin kuin Kiinassa niin sitten kansakunnan turvallisuus ja terrorismin torjunta kuten Yhdysvalloissa.”

PÄIVÄN KUVA

KERTTULI ROPPO

Ahkerat kehrääjät

Tuomenkehrääjäkoin toukat ovat olleet tänä kesänä ahkeria Hämeenkoskella. Tuomet ovat kuin hopeoituja taideteoksia. Lähemmäs mennessä selviää koko karmeus: Kaikki lehdet on syöty, koko puu on kiedottu tahmeaan seittiin ja puu sekä ympäristö kuhisevat varmasti miljoonia toukkia. Todennäköisesti tuomi viheriöi taas ensi keväänä ihan kuin ei tätä tämänvuotista vastoinkäymistä olisi ollutkaan.

KOLUMNI: SARI PENTTINEN

Karjalanpiirakan kanssa on tyritty

En voinut olla tarttumatta pohjoiskarjalaisena maakunnan sanomalehden Karjalaisen toimittajan kolumniin karjalanpiirakoista. Toimittaja oli saanut innoituksen aiheeseen lukijalta. Lukijan mielestä Joensuun tori ja Pohjois-Karjala ylipäätään ovat tyrineet piirakan kanssa, toimittaja oli samaa mieltä.

Olen ehtinyt asua sen verran pitkään maakunnassa, että minullakin on jo jonkinlainen piirakkamaku. Paikat, joista saa ihan oikeasti maukkaita karjalanpiirakoita, ovat hämmästyttävän harvassa. Siis siihen nähden, että Pohjois-Karjala on kaiketi jonkinlainen karjalanpiirakkamaakunta.

Miksi lähes kaikissa kahviloissa ja huoltamoissa tyydytään laittamaan tarjolle teollisia riisipiirakoita? Lähistöltä kyllä löytyy loistavia kotileipomoita, joista piirakoita varmasti saisi ostettua. Jos satut lomailemaan maakunnassa ja valitset kahvittelu- sekä ruokailupaikkasi todella huonosti, et välttämättä pääse missään maistamaan ihan aitoja karjalanpiirakoita.

Lähiruuasta puhutaan paljon. Tekojakin on tehty sen puolesta, että saataisiin kuluttajien kulutustottumuksia muokattua. Ruoka-asioissa maku on kaiken a ja o. Kun on kerran maistanut jotain oikein hyvää, harva haluaa tyytyä toiseksi parhaaseen vaihtoehtoon. Pelkkä ideologia ei kuitenkaan riitä siivittämään lähiruokaa menestykseen. Sitä kaikkein parasta pitää olla saatavilla melko helposti.

> **Karjalanpiirakka on sentään tuote, jolla on ympärivuotinen sesonki.**

sari.penttinen@maaseuduntulevaisuus.fi

Maakunnan sanomalehden toimittajaan yhteyttä ottaneen lukijan mukaan Joensuun torin parhaat piirakat löytyvät Marttakahviosta. Mikä koomisinta, näitä marttojen tekemiä piirakoita ei saa ostaa mukaan. Luulisi nyt torille järjestyvän jollain ilveellä jollekin muullekin yrittäjälle uuni, jossa voisi paistaa piirakoita. Amerikkalaishenkisiä hampurilaisia Joensuun torilla ainakin on tarjolla, pihvit paistetaan näyttävästi avotulella ja myyntityötä tehdään jenkkimurteella. Tuotteistus on tehty.

Matkaoppaista löytyy usein vinkkejä paikkakunnan herkuista, useimmiten näiltä herkuilta ei voi myöskään välttyä. Ranua on hillapitäjä. Sesonki on melko lyhyt, mutta siitä otetaan kaikki irti ainakin tiedottamisen näkökulmasta ja hilla näkyy paikkakunnalla muulloinkin kuin sesongin aikana. Mansikalla ja Suonenjoella on samankaltainen suhde. Karjalanpiirakka on sentään tuote, jolla on ympärivuotinen sesonki.

Pakko palata vielä Joensuun torille. Maakuntalehden toimittaja kirjoittaa kolumnissaan myös kritiikkiä saaneesta torista. Torikojuille ei tahdo riittää asiakkaita ja talvella puolet torista on paikoitusalueena. ”Mutta jos meille käyvät yhtä hyvin marketin kyproslainen peruna ja italialaiset porkkanat, koska ne ovat halvempia, niin mitäpä sitä sitten itkemään. Tori oli entisajan market, ja nyt on uusi aika, uudet kujeet.”

Niinpä niin, mitäpä näistä pitämään kynsin hampain kiinni, jos vanhat tavat eivät enää toimi. Vai onko ongelma torin aukioloajoissa tai valikoimissa? Erilaiset tuottajatorit ja lähiruuan myyntitempaukset kyllä kiinnostavat ihmisiä, ehkäpä torin valikoimaan kaivataan jotain muutosta? Entä kuka työssäkäyvä ihminen ehtii tehdä ostoksia torilla arkena?